

מפעל עולמי להצלת הדת

על ידי שנקיים ברית הערבות ומצות התוכחה בכל העולם כולו

גליון # 38

חברה מזכי הרבים העולמי לקיום היהדות

חודש חשון תשס"ג

בו יבוארו עניני ברית הערבות שקיבלנו והתחייבנו במצוות ה' "בְּהָרָה סִינַי" להיות ערב על כל איש ואיש מבני ישראל, וכל אחד ואחד נענש מכוח חיוב הערבות כמו שכתוב (ויקרא כו, לז), "וְכָשְׁלוּ אִישׁ בְּאָחִיו" וכמבואר ברש"י שם: ומדרשו "וְכָשְׁלוּ אִישׁ בְּאָחִיו" זה נכשל בעונו של זה, שכל ישראל ערבין זה לזה, (ועיין סנהדרין דף כ"ז:).

על ידי ברית הערבות ומצות התוכחה נבנה בית המקדש

שַׁעַר הָעֵרְבוּת וְהַצִּלָּת נַפְשׁוֹת

ויתר הקדוש ברוך הוא על עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים ולא ויתר על עון בטול תורה

ויש אנשים רבים בהמון העם חושבים, כי אין עיקר האבדון והפסד הנפש זולתני בעבירות שיש בהן מעשה, וכי אין אבדן נפש אל האיש אשר הוא טהור מחטוא במעשה, ובדרך העבירות לא הלך, וחדל מעשות מצות ומעשים טובים. על כן אנו חייבים להודיע תועי רוח בינה, כי אמרו זכרונם לברכה (ירושלמי חגיגה פרק א הלכה ז) ויתר הקדוש ברוך הוא על עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים ולא ויתר על עון בטול תורה. ואמרו (ספרי דברים עקב): כשם ששכר תלמוד תורה גדול מכל המצוות, כך עונש המבטל גדול מכל העבירות, ואמרו (סנהדרין צט.): (במדבר טו, לא): "כי דבר השם בזה ואת מצותו הפר" - נאמר על מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק. וכבר זכרנו לך כל אלה בשער התורה.

(שער שלישי אות יד)

לפי גודל המצוה יגדל עונש

ודע כי לפי גודל המצוה יגדל עונש מי שיחדל לעשותה, אף על פי שאינו עושה מעשה בהפרתה, כמו שמצינו במצות הפסח ובמצות המילה שהן מצוות עשה ויש בהן כרת.

(שער שלישי אות טז)

עונש המבטל המצוה, שהוא בכלל ארור רחמנא ליצלן

והנה נתבאר בתורה עונש בטול המצוה, שנאמר (דברים כז, כו): "ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם", אמר "לעשות אותם" - יורה כי זה נאמר על בטול מעשה המצוות.

(שער שלישי אות יח)

כמה מצוות עשה מבטל מי שאין לו תפילין ומזוזה

ומצות תפילין (דברים ו, ח) ומצות מזוזה (שם שם, ט) - מצוות עשה¹ הן, והנן בכלל קבלת מלכות שמים, כי על כן נכתבו בפרשת שמע ישראל, ותוכל להתבונן מזה על עונש המבטל המצוות האלה, כי הוא שובר עול מנתק מוסרות, וכבר הקדמנו לדבר על המצוות האלה. ועל מצות ציצית אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ספרי במדבר סוף פרשת שלח), שהציצית מוספת קדושה, שנאמר (במדבר טו, מ): "למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים לאלקיכם". וגם כי אין מצות ציצית זולתי על מי שיש לו בגד אשר לו ארבע כנפות, ואם אין לו בגד כזה אינו חייב לקנותו, אף גם זאת אמרו רבותינו זכרונם לברכה (מנחות מא.): כי ענוש יענש לעתות בצרה על דבר אשר לא חמד בלבבו יפי המצוה ושכרה, לבעבור סבב פני דבר חיובה עליו ולקחת לו בגד שיש לו ארבע כנפות לעשות בו ציצית על כנפיו.

(שער שלישי אות כב)



(המשך בגליון הבא אי"ה)

מפעל עולמי להצלת הדת

1) ראה הלכות קטנות להרי"ף {נדפס בסוף מסכת מנחות} וזה לשונו: **אמר רב ששת, כל שאינו מניח תפילין עובר בשמונה עשה, וכל שאין לו ציצית בבגדו עובר בחמשה עשה, וכל כהן שאינו עולה לדוכן עובר בשלשה עשה, כה תברכו אמור להם, ושמו את שמי. כל שאין לו מזוזה בפתחו עובר בשני עשה. אמר רשב"ל כל המניח תפילין מאריך ימים שנאמר (ישעיה לח) השם עליהם יחיו.**